

A 2016. ÉVI KÖLTSÉGVETÉS AZ ADÓCSÖKKENTÉS KÖLTSÉGVETÉSE

A 2008-ban kibontakozó gazdasági világválság rámutatott arra, hogy az addig folytatott, a szinte szabályozatlan piacgazdaságot megteremtő, a liberális gazdaságpolitikának korlátlanul teret engedő szocialista kormányzás tévútra vitte Magyarországot. 2010-re hazánk a növekvő államadósság áldozatává és a nemzetközi pénzügyi folyamatok kiszolgáltatottjává vált, miközben a magyar családokat az akkori felelőtlen kormányzat devizacsapdába taszította, majd magára hagyta. 2010-ben a magyar emberek nagy többséggel adtak felhatalmazást Magyarországot új polgári kormányának megalakítására.

Öt esztendővel ezelőtt, 2010-ben a magyar gazdaságpolitika első feladata az volt, hogy megmentse az országot a gazdasági összeomlástól és konszolidálja az állam pénzügyeit. 2010 és 2011 a konszolidáció két éve. Ebben az időszakban kezdődött meg a magyar gazdaság és államháztartás stabilizálása, szerkezeti átalakítása. 2012 és 2013 a gazdasági stabilizáció időszaka volt, a költségvetés hiánya 3% alá csökkent, az adósság csökkenő pályára állt az állami vagyon gyarapodása mellett. A konszolidálást és a stabilizációt együttesen szolgálta a munkát terhelő adók fokozatos csökkentése, a kisvállalkozások és a családok adóterheinek mérséklése, és ezek helyett az igazságos közteherviselés jegyében a fogyasztás és a bankok, valamint a multinacionális vállalkozások adóztatása. 2010-ben 10%-ra csökkentettük a kisvállalkozások társasági adóterheit, 2011-ben csökkentettük a személyi jövedelemadót, és bevezettük a családi adókedvezményt. 2012-ben útnak indítottuk a Munkahelyvédelmi Akciótervet és a közfoglalkoztatási programot.

A magyar gazdaság helyzetének stabilizálását követően 2014 és 2015 immár a növekedési fordulat két esztendeje. Alacsony költségvetési hiány és alacsony infláció mellett tartósan növekvő pályára került a magyar gazdaság. Emelkedtek a reálbérek és a reálnyugdíjak, jelentősen csökkent a munkanélküliség.

A 2016-os költségvetés egy új korszak költségvetése. Lezárult a válságkezelés, megvalósult a stabilizáció, és elindult a növekedési fordulat. A 3%-os gazdasági növekedés 400-500 milliárd forint költségvetési többletbevételt jelent, 2,5%-os növekedés esetén ez 330-410 milliárd forint. A gazdaság stabilizálása és az államadósság csökkenése mérsékli a költségvetés kamatkifizetéseit. 2012-ről 2016-ra közel 200 milliárd forinttal csökken a költségvetés kamatkifizetése, ez 2015-ről 2016-ra 60 milliárd forinttal kisebb kamatkifizetést jelent.

A növekedési többletből származó költségvetési bevétel és a megtakarított kamatkifizetés Magyarország gazdasági felzárkóztatásának forrása. Felelősségünk, hogy a költségvetés többletforrásaira Magyarország jövőjébe tett befektetésként tekintünk. Magyarország kormánya elkötelezett amellett, hogy Magyarországon mindenki, aki tud és akar, dolgozhasson. Ezért célul tűzzük ki a teljes foglalkoztatás elérését és a magyar családok átlagjövedelmének növelését.

Céljaink eléréséhez és a gazdasági felzárkózás garantálásához szükség van az európai uniós átlagot meghaladó gazdasági növekedésre. A gazdasági növekedés és a munkahelyteremtés érdekében fel kell használnunk a költségvetés többletforrásait és az európai uniós forrásokat.

Magyarország kormánya most egy olyan költségvetési törvényjavaslatot nyújt be az Országgyűlésnek, amellyel 2016-ban *mindenki léphet egyet előre*. A 2016. évi költségvetés **az adócsökkentés költségvetése**. A családi kedvezményeknek és a személyi jövedelemadó csökkentésének köszönhetően a magyar családok jövőre 145 milliárd forinttal több pénzből gazdálkodhatnak, mint 2015-ben. A 2011-ben bevezetett új, egykulcsos személyi jövedelemadó a 2011-től 2016 végéig tartó időszakban csaknem 3600 milliárd forint többletjövedelmet hagy a családoknál. A kormány ebből a pénzből – családi kedvezmény formájában – csaknem 1300 milliárd forinttal segíti közvetetten a gyermekek felnevelését, iskoláztatását.

Az adócsökkentés költségvetése már sokkal több, mint pusztán pénzügyi-tervezési dokumentum: a polgári Magyarország megteremtésének legfontosabb tartópillére. Fontos, hogy a pénzügyi stabilitást, a kiszámítható költségvetési gazdálkodás és a gazdasági növekedés hatásait *minden magyar ember megtapasztalhassa*. 2016-ban a személyi jövedelemadó csökkentése négy millió dolgozó magyar embernek jelent jövedelemnövekedést. A kétgyermekes családok kedvezményeinek növekedése 350 ezer családnál, 1 400 ezer szülő és gyermek életében jelent előrelépést. 2016-ban a költségvetési stabilitás megőrzése mellett tudunk több pénzt hagyni a magyar családoknál.

Bizalommal a jövő felé

TÖBB PÉNZ MARAD A MAGYAR CSALÁDOKNÁL

Jövőre tovább csökken a személyi jövedelemadó mértéke és **növekszik a családi adókedvezmény** összege. Ennek köszönhetően 145 milliárd forint marad a magyar családoknál. **Az átlagkeresettel rendelkező kétgyermekes családoknak jövőre 116 ezer forinttal több** jövedelmük lesz. 2016-tól kezdve **4 év alatt** fokozatosan a kétszeresére, a gyermekenkénti **10 ezer forintról 20 ezer forintra emeljük a két gyermeket nevelő szülők** kedvezményét. Megmarad és egyre több családot érint a **házasságkötés adókedvezményével való ösztönözése** is. A gyed-extrát 2016-ban is folytatjuk, mert bebizonyította, hogy ösztönzi a gyermekvállalást és a kisgyermekes édesanyák foglalkoztatását. 2016-ban már a teljes esztendőben igénybe vehető lesz az **új otthonteremtési program**. Az élelmiszerek közül elsőként **a sertéshús áfája csökken**, hogy ezzel is több pénz maradjon a családoknál.

A GYERMEK AZ ELSŐ

A kormány célja, hogy **ne legyen éhező gyermek Magyarországon**. Ezért folytatódik az ingyenes gyermekétkeztetési program. A központi költségvetés ezt is figyelembe véve egyre növekvő összeggel járul hozzá a gyermekétkeztetéshez, így jövőre ezen ellátások támogatása meghaladja a 70 milliárd forintot. Nagyon fontosnak tartjuk a **gyermek napközbeni ellátását**, kiemelten a **hátrányos helyzetű családok** esetében. A korai fejlesztés érdekében elindított program **3 éves kortól kötelezővé teszi az óvodát**. A program azt a célt is szolgálja, hogy ne maradjon egy gyermek sem ellátás nélkül hazánkban. A korábban elindított, felmenő rendszerű **ingyenes tankönyvellátás** bevezetése folytatódik. 2016-ban **még többen juthatnak majd ingyenesen tankönyvhöz**. Minderre másfél milliárd forintot fordítunk. 2016-ban még többen juthatnak majd ingyenesen tankönyvhöz, amely szám a felmenő rendszerben jövőre belépő 4. évfolyamos tanulókból, a korábbi évfolyamokon megjelenő új tankönyvekből, valamint a tartós tankönyvek pótlásából adódik.

ÉRTÉKÁLLÓ NYUGDÍJAK

2016-ban is megőrizzük az időskori ellátások értékét, **a nyugdíjak** és a nyugdíjszerű ellátások **az infláció mértékével fognak növekedni**. Az idősek terheit mérsékli a **rezsicsökkentés** is, amelynek eredményeit a kormány a nemzeti közmű-szolgáltatási rendszerrel őrzi meg. Számos más, az idősek érdekében tett intézkedés mellett **folytatjuk a „Nők 40”-programot**, amely lehetővé teszi, hogy a 40 év munkaviszonnyal rendelkező nők nyugdíjba vonulhassanak.

SEGÉLY HELYETT MUNKA

A kormány azt szeretné elérni, hogy Magyarországon mindenkinek legyen munkája, és ne szoruljon jövedelempótló támogatásokra. Ennek megfelelően 2016-ban **még több ember számára lesz elérhető a közfoglalkoztatás**. Jövőre 240 ezer embernek lesz lehetősége arra, hogy részt vegyen a közfoglalkoztatási programban (az idei 270 milliárd helyett 340 milliárd forintot fordítunk 2016-ban a közmunkaprogramra). A cél az, hogy a foglalkoztatást helyettesítő támogatásban részesülők fokozatosan

munkába álljanak. Emellett **folytatódnak a foglalkoztatást ösztönző kormányzati programok**, így a **Munkahelyvédelmi Akció is**. 2016-ban 138 milliárdot hagy a kormány a munkaerő-piaci szempontból hátrányos helyzetben lévőket alkalmazó vállalkozásoknál. Jövőre már **egész évben érvényesíthetik a kedvezményt a mezőgazdasági szektor munkáltatói**. A több mint két éve indított Munkahelyvédelmi Akció nagyban hozzájárult ahhoz, hogy Magyarország a foglalkoztatás terén is jobban teljesítsen. Az adatok alapján a munkanélküliség csökkenésében Magyarország az Unió élmezőnyéhez tartozik. Továbbra is érvényesíthető **a kisgyermekes szülők rész munkaidős foglalkoztatása után járó adókedvezmény is**. A foglalkoztatás bővülése azt eredményezi, hogy az államnak kevesebbet kell majd költenie segélyekre és jövedelem pótló támogatásokra. A kormány célja, hogy az uniós fejlesztési és beruházási támogatások legalább 60%-át gazdaságfejlesztésre és munkahelyteremtésre fordítsa.

ÉLETPÁLYAPROGRAMOK

2016 júliusától elindul a kormánytisztviselői életpályaprogram. Emellett **folytatódik a fegyveres és rendvédelmi dolgozók életpályaprogramja is**. Mindezek mellett 2016-ban is **folytatjuk a pedagógus-életpályaprogramot** és a szakképzési rendszer idén elkezdett bővítését.

2015-ben **havi 130 ezer forinttal nőtt a házi orvosok támogatása**, amely folyamat terveink szerint **2016-ban is folytatódik**. Az egészségügyi dolgozók 2012-2013-ban végrehajtott béremelése, a szociális és gyermekvédelmi dolgozók tavalyi bérfejlesztése mellett idén ősszel átlagosan újabb **havi 4-10 ezer forinttal tovább nő a pedagógusok bére**. A pedagógus-életpályaprogram jövőre is folytatódik. Idén júliusban életbe lép a katonák és a rendvédelmi dolgozók életpályaprogramja, fizetésük átlagosan 30, majd 2019-ig évente 5-5%-kal nő. A rendvédelmi és honvédelmi ágazat polgári tisztviselőinek, közalkalmazottainak illetményfejlesztésére is sor kerül. Ezen túl lehetővé válik a kormánytisztviselők életpályájának 2016. júliusi elindítása.

JÓ ÁLLAM

Az ország gazdasági versenyképességének további javításához elengedhetetlen a **bürokrácia csökkentése** nem csak a vállalkozások, de **az állampolgárok számára is**. 2016-tól 2018-ig **állami rezsicsökkentést hajtunk végre**, azaz több illeték és bírság csökken vagy kivezetésre kerül, és számos szükségtelen szabályozás megszűnik. 2016-ban ezzel az intézkedéssel 10 milliárd forint maradhat az embereknél. Célunk, hogy a Nemzeti Adó- és Vámhivatal szolgáltatóbarát módon segítse az adózókat. Az adóhatóság feladata lesz javítani az adózói morált, úgy, hogy a jó adózókat pozitív megkülönböztetésben részesíti a rossz adózókkal szemben. Több mint 4 millió emberen segítünk azzal, hogy a jövő évi szja-bevallásukat 2017-ben már az adóhatóság készíti el.

Magyarország még jobban teljesít

STABIL PÉNZÜGYEK, TARTÓS GAZDASÁGI NÖVEKEDÉS

A kormány továbbra is elkötelezett a pénzügyi stabilitás megőrzése és a gazdasági növekedés ösztönzése mellett. A 2016-os költségvetés **2,5%-os gazdasági növekedéssel és 2,0%-os költségvetési hiánnyal számol**. Változatlan cél az **államadósság további csökkentése, az államadósság-mutató** a tervek szerint **73,3%-os GDP-arányos szintre csökken**.

VERSENYKÉPESSÉG

A tavalyi év kiváló teljesítményét követően idén és jövőre is folytatódhat a magyar gazdaság növekedése. 2016-ban 2,5%-kal bővíthet a bruttó hazai össztermék. A hazai autópári kapacitások kiépítése és a kapcsolódó beszállítói hálózat növekedése miatt az ipari termelés és **az export további bővülésével számolunk**. A magyar kivitel az elkövetkező években is támogatjuk a kkv-szektor finanszírozási programjaival. Ezek a programok hozzájárulnak ahhoz, hogy a magyar kis- és középvállalkozások egyre nagyobb arányban tudjanak a külföldi piacokon megjelenni. A tavalyi év rekordszintű teljesítménye után idén a beruházások további bővülése várható. Ehhez – az EU-s források fokozott lehívása mellett – a kkv-szektor támogató hitelprogramok és a kedvező hozamkörnyezet is hozzájárulnak. **A vállalkozások** a kormánynak az Európai Újjáépítési és Fejlesztési Bankkal (EBRD) kötött megállapodása értelmében **2016-tól sokkal több forráshoz juthatnak**, hogy növelhessék versenyképességüket. Célunk, hogy a banki hitelezés még inkább növekedjen.

TÖBB UNIÓS FORRÁS

A korábbi sikeres tárgyalásoknak köszönhetően a 2014-2020 közötti tervezési időszakban összesen **12 ezer milliárd forint uniós forrás érkezik** majd Magyarországra. A kormány célja, hogy a fejlesztési, beruházási támogatások legalább **60%-át gazdaságfejlesztésre és munkahelyteremtésre fordítsa**. Ez az elkötelezettség már a 2016-ös költségvetésben is jól tükröződik. A cél az, hogy Magyarország az összes rendelkezésre álló uniós forrást lehívja. A kormány kiemelten kezeli az uniós támogatások felhasználását, az **uniós forrásból megvalósuló programokra, beruházásokra több mint 1400 milliárd forintot költ** a költségvetés, amely a GDP 4,0%-a. Ennek részeként **több száz milliárd forint jut szociális, egészségügyi és oktatási fejlesztésekre**.

Ahogy idén, 2016-ban is a pályázók a korábbinál már jóval **átláthatóbb, egyszerűbb és ésszerűbb pályázati eljárásokkal számolhatnak**. A magyar kormány tartalmilag és formailag is átalakította a 2014-2020-as uniós források felhasználásának rendszerét. Az átalakítás egyik legfontosabb célja, hogy a források felhasználása koncentráltabbá váljon és egyúttal világos fókuszokat fogalmazzon meg a vállalkozások számára. Az uniós források és az ehhez kapcsolódó nemzeti önrész továbbra is jelentős mértékben járulnak hozzá az egészségügyi-, az oktatás-, a foglalkoztatáspolitikai átalakítása sikeréhez. Ezek a források a közlekedés, a környezetvédelem és a gazdaságfejlesztés területén, valamint a terület- és vidékfejlesztési célok megvalósításában is kiemelkedő szerepet kapnak.

A KORMÁNYZAT GAZDASÁGPOLITIKÁJÁNAK FŐ VONÁSAI, AZ ÁLLAMHÁZTARTÁS ALAKULÁSA A 2016. ÉVBEN

I. A kormányzat gazdaságpolitikája

A kormányváltás óta a gazdaságpolitika célja a foglalkoztatás bővítése, az államadósság csökkentése, a költségvetési hiány 3% alatt tartása, a versenyképesség javítása és a kiegyensúlyozott gazdasági növekedés biztosítása. Ennek érdekében a Kormány 2010 óta jelentős strukturális átalakításokat hajtott végre, többek között a munkaerőpiac, a nyugdíjrendszer, az adórendszer, az oktatás és a közigazgatás területén.

Az eredmények azt mutatják, hogy a költségvetési és pénzügyi egyensúly helyreállítására, az államadósság csökkentésére, valamint a munkaerőpiac keresleti és kínálati alkalmazkodására, a gazdasági növekedés újraindítására irányuló törekvések már meghozták az elvárt pozitív fordulatot. Az elért eredmények jelentőségét bizonyítja, hogy 2010 első negyedévéhez képest 440 ezer fővel bővült a foglalkoztatottak száma, a gazdasági növekedés szerkezete kiegyensúlyozott, és Magyarország 2013 júniusában kikerült a 2004 óta fennálló túlzottdeficit-eljárás alól.

A Kormány fenntartható költségvetési pályát biztosító gazdaságpolitikáját a pénzügyi piacok is elismerik. Ennek kézzelfogható jele, hogy az államadósság finanszírozási költsége számottevően csökkent, és az állampapírhozamok is rekord alacsony szintre süllyedtek az elmúlt időszakban.

Egy sikeres gazdasághoz nemcsak az állam adósságának leépítésére van szükség, hanem a magánszektor adósságát is egészséges szintre kell csökkenteni. Elmondható, hogy a lakossági megtakarítások emelkednek, a fizetési mérleg egyenlege pedig tartósan pozitív tartományba került, azaz több árut és szolgáltatást exportálunk, mint amennyit behozunk az országba. Mindez erősíti az itthon működő vállalkozásokat, a gazdaság teljesítményét.

A fegyelmezett fiskális politika, a külső egyensúly jelentős javulása, az állam és a háztartások eladósodottságának mérséklődése mind hozzájárult ahhoz, hogy a magyar gazdaság immár fenntartható növekedési pályára állt.

A legfrissebb makrogazdasági adatok arról tanúskodnak, hogy a magyar gazdaság 2013-ban beindult növekedése tovább erősödött és tartóssá vált, így kialakult egy egészségesebb, kiegyensúlyozottabb növekedési szerkezet. Ezt mutatja, hogy 2014-ben 3,6%-kal nőtt a GDP.

A növekedést nagymértékben támogatja, hogy a kormányzati intézkedések következtében a lakosság rendelkezésre álló jövedelme emelkedést mutat, élénkítve ezzel a fogyasztást. A lakosság keresletnövekedését segíti a rezsicsökkentés, a devizahitelek terheinek csökkentése, a reálbérek és a reáljövedelmek emelkedése az alacsony inflációs környezetnek köszönhetően, továbbá a foglalkoztatás növekedése. E kedvező hatások előretételeként tovább erősödhetnek, támogatva ezzel a háztartások fogyasztásának bővülését.

A fogyasztási kereslet fellendülése mellett a beruházások alakulása is növekedést mutat, amit az építőipar felfutása, az uniós források, az alacsony hozamkörnyezet, a Növekedési Hitelprogram és a vállalati szektor erőteljes aktivitása egyaránt támogatott.

A magyar exporthozam szintén kiváló volt 2014-ben. Ebben jelentős szerepet játszik a járműgyártás, valamint a kapcsolódó beszállítói hálózat folyamatosan bővülő kibocsátása és a kapacitásbővítések. A kedvező külkereskedelmi folyamatok idén is fennmaradnak, így az év egészében a nettó export pozitívan járulhat hozzá a gazdasági növekedéshez.

A Munkahelyvédelmi Akció és a közfoglalkoztatási programok kiterjesztésének eredményeképpen pozitív tendencia figyelhető meg a munkaerőpiacon is: a foglalkoztatottak és az aktívak száma jelentősen meghaladja a válság előtti szintet. Ezzel párhuzamosan a munkanélküliségi ráta is folyamatosan csökken. A kedvező folyamathoz hozzájárult mindezekon felül a munkavállalást ösztönző eszközrendszer átalakítása is.

A tavalyi év kiváló teljesítményét követően idén és jövőre is folytatódhat a magyar gazdaság impozáns növekedése. 2015-ben 3,1%-kal, míg 2016-ban 2,5%-kal bővíthet a bruttó hazai össztermék.

A kedvező külkereskedelmi folyamatok várhatóan fennmaradnak. Bár az orosz-ukrán konfliktus és Görögország finanszírozási problémája továbbra is kockázatot hordoz, Európa gazdasági kilátásai összességében javultak az elmúlt időszakban. Az euroövezet növekedését az alacsony olajár, az Európai Központi Bank eszközvásárlási programja és a gyengébb euró is támogatják.

A hazai autóiipari kapacitások kiépítése és a kapcsolódó beszállítói hálózat növekedése az ipari termelés és az export további bővülését vetíti előre. A magyar kivitel az elkövetkező években is támogatják a kkv-szektor finanszírozási programjai, melyek hozzájárulnak ahhoz, hogy a magyar kis- és középvállalkozások egyre nagyobb arányban tudjanak a külföldi piacokon megjelenni.

A háztartások fogyasztásának bővülését ösztönzi az alacsony olajár, a visszafogott inflációs környezet, a kedvező munkaerő-piaci trendek, valamint a devizamentő intézkedések. 2016-tól a személyi jövedelemadó kulcsának 16%-ról 15%-ra csökkentése és a közszférában folytatódó életpályamodellek kiterjesztése is pozitív hatást gyakorolhat a lakossági fogyasztásra.

A tavalyi év rekordszintű teljesítménye után idén a beruházások további bővülése várható, amihez az EU-s források fokozott lehívása mellett a kkv-szektor támogató hitelprogramok és a kedvező hozamkörnyezet is hozzájárulnak. 2016-ban a növekedés enyhe lassulása mögött az EU-transzferek természetes ciklikussága húzódik meg. Ennek hátterében az áll, hogy míg 2015-ben az előző, 2007-2013-as, illetve az új, 2014-től induló programozási időszak forrásai egyaránt felhasználhatók, addig jövőre már csak a 2014-2020-as ciklus támogatásai hívhatók le.

A kiegyensúlyozott gazdasági növekedés alacsony fogyasztói áremelkedéssel párosul: 2014-ben az év egészét rekord alacsony árdinamika jellemezte, főként az Európa-szerte tapasztalt alacsony inflációs környezet, a kedvező mezőgazdasági

termésből adódó élelmiszerár-csökkenés és a kormányzati árszabályozás eredményeként, illetve 2014 végén a kőolaj világpiaci árának zuhanásával összefüggésben bekövetkezett csökkenés is megjelent az üzemanyagárakban. A várakozások szerint az olajár hosszabb ideig elmaradhat a korábbi években tapasztalt magas szinttől, ami meghatározó mértékben mérsékli a hazai fogyasztói árak alakulását idén is. 2016-ban a külső dezinflációs hatások mérséklődésével és a belföldi kereslet élénkülésével már magasabban alakulhat az árnövekedés üteme. Ugyanakkor a sertés tökehús általános forgalmi adójának 5%-ra csökkentése, valamint az illetékek mérséklése várhatóan visszafogja az árdinamikát.

II. Az államháztartás céljai és keretei

1. Költségvetés-politikai keretek

A Kormány 2010 óta kiemelt célként kezeli az ország költségvetésének fenntartható mederben tartását, illetve az uniós tagsággal járó költségvetési szabályoknak való megfelelés biztosítását. Az elmúlt évek során sikerült fenntartható, 3%-os hiányszint alatt stabilizálni a költségvetést, illetve visszafordítani az államadósság GDP-hez viszonyított arányának a korábban tartósan emelkedő trendjét. E stabilizálás a gazdaság fejlesztésén és a gazdaság növekedésének támogatásán alapult. A Kormány a jövőben is elkötelezett amellett, hogy a költségvetési hiány, valamint az államadósság csökkenő pályája biztosított legyen.

A 2016. évet érintő költségvetési politika továbbra is prioritásának tekinti a gazdasági növekedés támogatását, illetve megőrzését, ahogyan azt az elmúlt években is tette.

A Kormány a 2016. évre vonatkozóan a GDP-hez viszonyítva 2,0%-ban határozta meg az európai uniós módszertan szerinti hiánycélt.

A 2016. évi költségvetési javaslat célja, hogy segítse a gazdaság további élénkülését, és emellett az alábbi követelményeknek is eleget tegyen:

- az Alaptörvénnyel összhangban a költségvetési hiány nagysága képes legyen biztosítani, hogy az államadósság GDP-hez viszonyított aránya mérséklődjön,
- az államháztartási törvénynek megfelelően a gazdasági ciklus hatásától és az egyszeri tételektől megtisztított strukturális hiány összhangban legyen a kitűzött 1,7%-os középtávú költségvetési hiánycéllal.

A 2016. évi költségvetési törvényjavaslatban a költségvetési egyensúlyt veszélyeztető kockázatok kivédésére a 2015. évhez képest megnövelt összegű Országvédelmi Alap szolgál, a Rendkívüli kormányzati intézkedések tartaléka fedezetet nyújt az év közben jelentkező kiadásokra. A tartalékok rendszerét erősíti a költségvetési fejezetenként megképzett stabilitási tartalék, amelynek felhasználása a Kormány döntése alapján lehetséges az utolsó negyedévben.

Az egyes beruházások alakulásának kontrollálására 2016-ban is működni fog a Beruházási Alap rendszere, amelynek keretében a beruházási kötelezettségvállalások az államháztartási folyamatok alakulására figyelemmel, az államháztartásért felelős miniszter jóváhagyásához kötöttek.

Az elkövetkező éveket illetően fontos feladat azoknak a már korábban elkezdett intézkedéseknek a folytatása, amelyek az uniós támogatások átszervezését célozzák, a gazdaságfejlesztést támogató beruházások előtérbe helyezésével.

Az uniós támogatások hatékonyabb felhasználása mellett ugyanakkor fontos kiemelni azokat a területeket, amelyek fejlesztési célirányok lehetnek. Ezek közé tartozik többek között a járműipar, az elektronikai ipar, a logisztika területe, az egészségipar, a turizmus és az élelmiszeripari szektor. Ezen területeken az ország olyan növekedési potenciállal rendelkezik, amely jobb kihasználás mellett képes arra, hogy a foglalkoztatást is jelentős mértékben növelje.

Mindezek figyelembevételével a 2016. évi költségvetés főbb célkitűzései a következők:

- a lakossági adóterhek csökkentése elsősorban a személyi jövedelemadó esetében,
- a családok adóterheinek további csökkentése a családi adókedvezmény mértékének növelésén keresztül,
- a sertés tökehús áfakulcsának csökkentése a lakosság adóterheinek további mérséklése érdekében,
- az adminisztratív terhek csökkentése (illetékek, díjak) az Államreform 2 keretében,
- az ingyenes gyermekétkeztetés további folytatása,
- a közmunka dinamikus felfutásának folytatása a „segély helyett munkát” elv érvényesítésének megfelelően,
- a kormánytisztviselői életpályaprogram elindítása (az év második felétől), továbbá a pedagóguséletpálya-modell folytatása, illetve a rendvédelmi és honvédelmi életpálya felfutása,
- az európai uniós programoknál maximális forrásfelhasználás,
- a családok otthonteremtési kedvezményének felfutása,
- a nyugdíjkiadások és egyes jövedelem pótló ellátások reálértékének megőrzése,
- a gazdasági növekedés serkentése az exporttevékenységeket végző kis- és középvállalkozások hitelfelvételi lehetőségeinek bővítésén keresztül,
- a pénzügyi szervezetek különadójának csökkentése a hitelezés bővítésének elősegítése miatt.

Összegezve a fentieket, a jövő évi költségvetés biztosítja a Kormány azon vállalásait, amelyek hozzájárulnak a stabilitás megőrzéséhez, ugyanakkor támogatják a gazdasági növekedést, egyben fokozatosan érezhető pozitív változásokat eredményeznek az emberek és a vállalkozások mindennapi életében.

Az áprilisban készült makrogazdasági tervszámok a legfrissebb konjunkturális információkat tartalmazzák azzal, hogy a figyelembe vett költségvetési hiány 2016-ban a GDP 2,0%-a lehet.

2. A Kormány által prioritásként kezelt főbb területek és fontosabb változások

A fentiekkel összhangban a 2016. évi főbb célterületek és a legfontosabb változások az alábbiak:

a. Családok helyzetének javítása

Jövőre is fennmarad a munka és a gyermeknevelés megbecsülésére épülő családi adórendszer. A munkabérré 2016-ban Európa egyik legalacsonyabb személyi jövedelemadó kulcsa (15%) vonatkozik majd, a gyermeknevelést pedig továbbra is családi adókedvezménnyel segíti a Kormány.

2016-tól kezdődően négy év alatt fokozatosan kétszeresére (a jelenlegi havi 10 ezer forintról 2019-re 20 ezer forintra) nő a két gyermeket nevelő családok által érvényesíthető családi adókedvezmény mértéke.

2016-ban is megmarad a házasságkötés adókedvezménnyel történő ösztönözése, valamint folytatódik a gyermekvállalásra és a kisgyermekes édesanyák foglalkoztatására pozitív hatást gyakorló gyed-extra is.

A jövő évben is elegendő forrás áll rendelkezésre a családok otthonteremtési kedvezményének bővítésére, mely igénybe vehető új vagy használt lakás megvásárlására, lakásépítésre, továbbá meglévő lakóépület bővítésére. A támogatásra már az egy gyermeket nevelő vagy vállaló családok is jogosulttá válnak.

2016-ban a nyugdíjak és egyes jövedelempótló ellátások az infláció mértékével növekednek.

Az idősek és a családok terheit mérsékli a rezsicsökkentés is, amelynek eredményeit a Kormány a nemzeti közmű-szolgáltatási rendszer létrehozásával kívánja megőrizni.

b. Munkahelyteremtés, rászorulókat támogatása

A Kormány kiemelt foglalkoztatáspolitikai prioritása a „segély helyett munkát” elv érvényre juttatása. Hosszú távú célja pedig az üzleti világgal szorosan együttműködve a teljes foglalkoztatottság megvalósítása. Ennek megfelelően a bevezetett, kapcsolódó szociális támogatási rendszer igazságosabb és átláthatóbb, emellett elejét veszi a korábban gyakran tapasztalt, segélyekkel való visszaéléseknek. Az állam által biztosított támogatási formákon túl az emberek szociális támogatással való ellátása az önkormányzatok feladata, mivel a helyi közösségek rendelkeznek leginkább azzal a tudással, amely alapján dönthetnek a jogosultság tekintetében. Az önkormányzatok szabadabban dönthetnek a támogatások nagyságáról és formájáról. Az új támogatási rendszerben senki sem maradhat ellátás nélkül, ugyanis a megfelelő forrással nem rendelkező önkormányzatok központi költségvetési forráshoz jutnak. Az állam és az önkormányzat segélyezéssel kapcsolatos feladatai élesen elválasztásra kerültek. Az állami felelősségi körbe tartozó ellátások járási kormányhivatali hatáskörben, az önkormányzati ellátások képviselő-testületi hatáskörben találhatóak. 2016-ban is jelentős célkitűzés tehát a segélyezették újbóli integrálása a munka világába.

Mindezekkel összefüggésben a költségvetés azzal számol, hogy az elkövetkező évek során a jelenleg foglalkoztatást helyettesítő támogatásban részesülő ellátottak fokozatosan átkerülnek majd a munkaerőpiacra, elsőként várhatóan döntő részben a közfoglalkoztatásba, majd pedig az elsődleges munkaerőpiacra. A fentieknek megfelelően folytatódik a Start-munkaprogramban részt vevő személyek számának dinamikus bővülése. Várhatóan nemcsak egyre többen dolgoznak, hanem egyre többet is ér a munka. A tartósan alacsony inflációnak köszönhetően a fizetések megőrzik értéküket.

Tovább folytatódnak a foglalkoztatást ösztönző programok, pl. a Munkahelyvédelmi Akció. Ennek keretében újabb célkitűzés a mezőgazdasági ágazatban dolgozók foglalkoztatásának növelése. A bevezetésre kerülő kedvezmény most már lehetővé teszi azt is, hogy a 25 és 55 év közötti mezőgazdasági munkakörben foglalkoztatott munkavállalók után is érvényesíthessenek járulékkedvezményt a munkáltatók.

A Kormány az ingyenes tankönyvellátás felmenő rendszerű kiterjesztésével is támogatja a rászoruló családokat. 2014. január 1-jével új alapokra helyeződött az iskolai tankönyvellátás, amelynek célja az volt, hogy annak egységesítésével az iskolákban kizárólag oktatási-szakmai szempontok alapján történjen a tankönyvek kiválasztása és megrendelése, a tankönyvbeszerzés átláthatósága növekedjen, csökkenjen a szülők, valamint a költségvetés számára a tankönyvellátással járó kiadás. Az állami tulajdonú tankönyvkiadás mellett az általános iskolákban felmenő rendszerben, a 2013/2014. tanévtől bevezették az ingyenes tankönyvellátást. A nemzeti köznevelésről szóló törvény alapján 2016-ra kiteljesedik az ingyenes tankönyvellátás a teljes alsó tagozatra, ehhez a költségvetés biztosítja a most belépő 4. évfolyamosok tankönyvsomagjainak kiadási többletét, továbbra is megtartva a felsőbb évfolyamoknál a rászorultságalapú ingyenesség forrásfedezetét. Mindezek mellett a hit- és erkölcsoktatást szervező egyházi jogi személyeket a tanulólétszámhoz igazított ingyenes tankönyvellátás fogja megilletni, amely a 2016/2017. tanévre immár az összes alapfokú oktatási évfolyamon oktatott tanuló után jár.

A Kormány a családok támogatását, azon belül is a gyermekétkeztetési feladatok finanszírozását az utóbbi évek során mindvégig kiemelt területként kezelte. Mérföldkőnek tekinthető, hogy 2015. szeptember 1-jétől bővül a kisgyermeket ellátó intézményrendszerben a térítésmentes étkeztetés lehetősége, amely tovább csökkenti a családok gyermekneveléssel összefüggő terheit, valamint hozzájárul a jövő generációjának egészséges fejlődéséhez. E kiemelt célkitűzés megvalósításához a 2016. évben a költségvetés az önkormányzatok gyermekétkeztetési feladatainak ellátására 9,4 milliárd forint többletforrást biztosít, a nem állami fenntartói kört érintően pedig 2,0 milliárd forint összeg került betervezésre.

Családokat segítő intézkedést a forgalmi adók tekintetében is elfogadott a Kormány, 2016. január 1-jével a sertés tökehús áfakulcsa a korábbi 27%-ról 5%-ra csökken.

c. Életpályaprogramok, bérrendezések

2016-ban folytatódnak a közszolgálati dolgozók megbecsülése érdekében tett intézkedések. Ennek kapcsán a fegyveres és rendvédelmi életpályamodell keretében idén júliustól a katonák és rendvédelmi dolgozók fizetése átlagosan 30%-kal, majd

2019-ig évente 5-5%-kal nő. Az ágazatba tartozó közalkalmazottak bére átlagosan 10%-kal növekszik.

Emellett a jövő évben a korábbi döntésnek megfelelően tovább emelkedik a pedagógusok bére is.

A költségvetés fedezetet nyújt arra, hogy az egészségügyi ágazatban végrehajtott 2012-2013. évi béremelés összege is a mozgóbér (pl. ügyeleti díj, készenléti díj, műszakpótlék) alapját képezze, továbbá a fiatal szakorvosok jövedelmi helyzetének javítására is lehetőség nyílik.

A 2016. év második felétől elindul a kormánytisztviselői életpályaprogram is.

d. Uniós programok

A 2014-2020-as fejlesztési ciklusban a magyar vállalkozások pályázati lehetőségei megsokszorozódnak. Összesen több mint 34 milliárd eurónyi támogatás érkezik hazánkba. Ez a szükséges hazai társfinanszírozással együtt mintegy 12 ezer milliárd forintos fejlesztést jelent a következő években. A Kormány kiemelten kezeli az uniós támogatások felhasználását, az uniós forrásból megvalósuló programokra, beruházásokra a ciklus alatt több mint 1400 milliárd forintot költ a költségvetés, amely a GDP 4,0%-a.

A Kormány felkészült arra, hogy a hazánkba érkező fejlesztési forrásokat célzottan és egyszerűbben használja fel, és arról is határozott, hogy a források 60%-át a foglalkoztatás és versenyképesség növelésére épülő gazdaságfejlesztésre fogja fordítani. Fontos változás az is, hogy a pályázók a korábbinál már jóval átláthatóbb, egyszerűbb és ésszerűbb pályázati eljárásokkal számolhatnak. Az átalakítás egyik legfontosabb célja, hogy a források felhasználása koncentráltabbá váljon és egyúttal világos irányokat fogalmazzon meg a vállalkozások számára. Az uniós források és az ehhez kapcsolódó nemzeti hozzájárulás összegei továbbra is jelentős mértékben járulnak hozzá az egészségügy-, az oktatás-, a foglalkoztatáspolitikai átalakításának sikeréhez, de a közlekedés, a környezetvédelem és a gazdaságfejlesztés területén, valamint a terület- és vidékfejlesztési célok megvalósításában is kiemelkedő szerepet kapnak.

3. Adó- és járulékpolitikai célkitűzések

Az elmúlt évek adóintézkedéseinek köszönhetően a családokat, a munkavállalást, valamint a leghátrányosabb munkaerő-piaci helyzetben lévőket támogató adórendszer került kialakításra. Az élők munkaterheinek csökkentése mellett mérséklődtek a vállalkozások adóterhei, valamint javult az adóbeszedés hatékonysága. A gazdasági növekedés beindulása és a feketegazdaság elleni sikeres küzdelem a költségvetés számára lehetővé tette, hogy 2016-tól érdemben folytatódjon a korábban már megkezdett adócsökkentési program.

A 2016. évtől tervezett adóváltozások elsősorban a munka terheinek csökkentését, a családok támogatását, a gazdaság fehérítését, valamint a további gazdasági növekedés elősegítését célozzák. Az adópolitikában megfogalmazott célok az adóeljárással is új intézkedéseket igényelnek, melyek már 2016-tól javíthatják az adómorált, és új alapokra helyezik az adózók és az adóhatóság kapcsolatrendszerét.

Bevételi szempontból a legjelentősebb adóintézkedések a következők:

A személyi jövedelemadó esetében 2016-ban 16%-ról 15%-ra csökken az adó kulcsa, továbbá a kétgyermekes családok kedvezményének mértéke 2016-tól 2019-ig fokozatosan a jelenlegi mérték duplájára növekszik.

Az általános forgalmi adó esetében az adócsalások elleni küzdelem folytatásaként az online pénztárgépek kötelező használata kiterjesztésre kerül a szolgáltató szektorok jelentős részére. 2016. január 1-jével a sertés tokehúsok áfakulcsa 5%-ra csökken.

A pénzügyi szervezetek különadója az Európai Újjáépítési és Fejlesztési Bankkal kötött megállapodás alapján, a hitelezési aktivitás növelése érdekében 2016-tól jelentős mértékben csökken, illetve az adóalap a 2014. évi korrigált mérlegfőösszegre módosul.

A dohányipari vállalkozások egészségügyi hozzájárulása 2016-ban is fennmarad, így anyagi forrást biztosít a magyarországi egészségügyi ellátás finanszírozásához.

III. Magyarország és az Európai Unió költségvetési kapcsolatai

1. Több uniós forrás

Magyarország az új, 2014-2020-as uniós költségvetési ciklus egyik legnagyobb nyertese. Összesen 12 ezer milliárd forint uniós forrás érkezik majd Magyarországra. Az egy főre jutó támogatás soha nem volt akkora Magyarországon, mint az új időszakban, amivel a második helyet értük el Európában az egy főre jutó uniós pénzek tekintetében. A rendelkezésre álló összes forrás lehívása mellett ebben a periódusban az elsődleges cél az, hogy versenyképes gazdasági szerkezet jöjjön létre. Ennek érdekében a Kormány tartalmilag és formailag is átalakította a 2014-2020-as uniós források felhasználásának hazai rendszerét, amelynek célja, hogy a fejlesztési, beruházási támogatások legalább 60%-át gazdaságfejlesztésre és munkahelyteremtésre fordítsa.

Összhangban Magyarország 2020-ra tett európai uniós és hazai vállalásaival, kutatás-fejlesztésre és innovációra a mostani fejlesztési ciklusban több mint kétszer annyi forrás jut, mint a 2007-2013-as időszakban: közel 750 milliárd forintos fejlesztés valósulhat meg a szektorban. A fenntartható növekedésben játszott szerepére tekintettel a zöldgazdaság fejlesztésére, az energiahatékonyság növelésére és a megújuló energiaforrások alkalmazására nem csupán az előző időszakhoz képest, hanem az Európai Unió által elvárt szinthez képest is nagyobb forrásallokációval számolhat hazánk.

A foglalkoztathatóság és szakképzés ösztönzése szintén jelentős szerepet játszik az EU2020 Stratégia keretében tett vállalások teljesítésében, ennek megfelelően túlteljesül a foglalkoztatási és szociális jellegű kiadások EU által elvárt szintje.

Szintén a foglalkoztatásban játszott szerepére tekintettel sikerült elfogadtatni az Európai Bizottsággal a turizmus támogathatóságát, így Magyarország kulturális öröksége, természeti értékeinek fenntartható hasznosítása is a fejlesztési területek között lehet.

Az előkészített infrastrukturális – közúti, vasúti, városi közlekedési, közmű-infrastruktúra és az árvízvédelmi – projektek 2016-ban továbbra is kiemelkedő mértékű, több száz milliárd forintos támogatások révén valósulhatnak meg, és jelentős források jutnak az oktatási, egészségügyi és szociális ágazatbeli fejlesztésekre, valamint – a XXI. század kihívásainak megfelelően – az ügyfélközpontú közigazgatás és a hatékony, elektronizált közszolgáltatások fejlesztésére is.

A korábbi időszakokkal ellentétben a megyék és megyei jogú városok előre meghatározott fejlesztési forráskerettel rendelkeznek, amire programot dolgoznak ki, melyek révén a 2016. évben már jelentős, száz milliárd forintos nagyságrendű új fejlesztés valósulhat meg.

A korábbiakhoz képest lényegesen jelentősebb szerepet kapnak a visszatérítendő források (hitelek, garanciák, kockázati tőke), így az egységnyi költségvetési támogatásból összességében több és nagyobb volumenű fejlesztés valósul meg úgy, hogy a források egy része visszatérül és újra kihelyezhető.

2. Uniós programok alakulása

Magyarország és az Európai Unió költségvetési kapcsolatait a 2014-2020 közötti uniós költségvetés keretében rendelkezésre álló források felhasználása és a közös költségvetéshez történő hazai hozzájárulás összege határozzák meg.

A Kormány döntésével túlléphető (ún. felülről nyitott) uniós előirányzatok továbbra is garantálják, hogy ne legyen se pénzügyi, se szabályozási akadálya az uniós források felhasználásának, az ezekhez biztosítandó államháztartási (központi költségvetési) finanszírozás összege pedig biztosított az egyes fejezetek költségvetésében.

A 2016. év az utolsó év, amikor a 2007-2013-as programozási időszakra elfogadott Nemzeti Stratégiai Referenciakeretben meghatározott operatív programokra kifizetések teljesülhetnek. Várhatóan az év első felében – az uniós jogszabályban előírt 2015. december 31-i határidőig felmerült elszámolható költségekre jutó – támogatásösszeget utófinanszírozás keretében az intézményrendszer megtéríti a kedvezményezettek részére. Ezen központi költségvetési forrásból megelőlegezett kiadásokra jutó uniós forrásokat azonban csak a programok zárását követően, várhatóan 2018-2020 között téríti vissza az Európai Unió a központi költségvetésnek.

A korábbi évekhez hasonlóan 2016-ban is több jogcímen érkezik olyan jelentős összegű támogatás hazánkba, amelyek a költségvetésben nem jelennek meg, felhasználásukra azon kívül kerül sor. Ennek oka, hogy ezen támogatásokhoz nem kapcsolódik kötelező nemzeti társfinanszírozás, továbbá a kedvezményezettek körének, a támogatások összegének meghatározása nem a magyar hatóságok feladata, a jogosultsági kritériumokat ugyanis közösségi jogszabályok vagy az Európai Bizottság döntése határozza meg.

A költségvetésen kívüli támogatások között összegükben – az Európai Mezőgazdasági Garancia Alapból finanszírozott – terület alapú támogatások dominálnak, amelyek éves uniós kerete 1274 millió euró (392,9 milliárd forint).

Az EU Közös Agrárpolitikájának végrehajtását szolgáló másik közvetlen támogatási jogcím az ún. agrárpiaci támogatások (belpiaci, külpiaci, export- és intervenció)

támogatások), melyből a belpiaci támogatások egy részéhez (pl. Igyál Tejet Program, Iskolagyümölcs Program, Méhészeti Nemzeti Program stb.) kötelezően kapcsolódik nemzeti kiegészítés. Az agrárpiaci támogatási jogcímen 16 milliárd forint uniós támogatással lehet számolni.

Szintén nem jelennek meg a központi költségvetésben a közvetlenül az Európai Bizottságtól pályázható egyéb támogatások, melyek közül kiemelendők a kutatás-fejlesztési, valamint a különböző oktatási programok keretében megpályázható források.

Az európai uniós tagsággal összhangban Magyarország 2016-ban is hozzájárul az Unió költségvetéséhez. A hazai hozzájárulási kötelezettség összegét az uniós költségvetés várható kiadási főösszege, illetve a forint euróhoz viszonyított árfolyama határozza meg. Mindezek mellett 2016-ban hazánk befizetési kötelezettségét a 2014-2020 közötti időszakra elfogadott, új saját forrás határozat várható hatályba lépése miatti egyösszegű utólagos kiigazítás is befolyásolja.

IV. Az államháztartás központi alrendszere hiányának finanszírozása, az adósság kezelése, az adósság alakulása

1. A hiány finanszírozása és a központi költségvetés adósságának kezelése

Az elmúlt években jelentősen megváltozott az államadósság-kezelés feltételrendszere. A magyar állampapírok relatív helyzete is folyamatosan javul az elmúlt évek sikeres költségvetési politikájának egyre szélesebb körű elismerésének köszönhetően. Emellett a nemzetközi tőkepiaci, állampapír-piaci helyzet alapvetően kedvező: a jelentős befektetői kereslet hatására az alacsony inflációs környezetben az állampapír-piaci hozamok és felárak alacsony szintre csökkentek. Ezt a változást tovább erősítették a jegybankok mennyiségi lazítási programjai, 2015-től az Európai Központi Bank is jelentős állampapír-vásárlási programmal járult hozzá az európai kötvényhozamok további csökkenéséhez. Az alacsony hiány mellett évről évre csökken az adósságráta (szemben az EU országokban zajló folyamatokkal), a stabil és jelentős hazai (lakossági) megtakarítás a hiány és a lejáró adósság finanszírozását alapvetően biztosítja, így egyre kevésbé szükséges a külföldi finanszírozás. Ezek a folyamatok várhatóan 2016-ban is fennmaradnak. Mindemellett a korábbi évek tapasztalatai alapján az adósságkezelés kellő összegű likvid tartalékokat is biztosít, amellyel az esetleges előre nem látható külső események esetében is biztosítható a finanszírozás.

Az államadósság-kezelési stratégiának 2016-ban is változatlanul három fő célja van. Egyrészt az államadósság GDP-hez viszonyított arányának csökkentése, másrészt a devizaadósság részarányának csökkentése, valamint a lakosság részvételének növelése az adósság finanszírozásában. További stratégiai célkitűzés a forintpiac továbbfejlesztése, a piaci likviditás erősítése és a lakossági állampapír-állomány futamidejének további növelése. A 2016. évi kamatkülsőségi és -bevételei előirányzatok tervezése, a finanszírozási terv kidolgozása ezen elvek figyelembevételével történt.

Ezen stratégia keretében a hiány és a lejáró adósság finanszírozása döntően forintkibocsátásokkal történik. A központi kormányzat hiányának és a lejáró forintadósságnak a finanszírozását piaci és lakossági forintkötvény-kibocsátások

biztosítják a tervek szerint. 2016-ban várhatóan a megelőző évekhez képest jóval kevesebb forintkötvényt kell megújítani, amely az elmúlt évek sikeres futamidő-hosszabbítási műveleteinek (például államkötvény-visszavásárlások és csereaukciók) hatékonyságát mutatja. A lakossági értékesítés nagyobb hányadát 2014-ig a lakossági kincstárjegyek biztosították, 2014-től – így 2016-ban is – azonban már a 3-10 éves PMÁK (Prémium Magyar Államkötvény) és BMÁK (Bónusz Magyar Államkötvény) értékesítését tartalmazza a terv. A közvetlenül a lakosságnak értékesített állampapírok növelik a belföldi befektetői bázist, és megbízható finanszírozást jelentenek az állam számára.

2016-ban összesen 1,7 milliárd euró összegű nemzetközi devizakötvény, 1,5 milliárd euró belföldi devizakötvény, továbbá 1,5 milliárd euró Európai Bizottságtól felvett hitel és 0,8 milliárd euró egyéb projektfinanszírozó hitel visszafizetése esedékes. Az Európai Bizottság felé történő hiteltörlesztés a 2008-2009-es IMF/EB hitelcsomag legutolsó részletének visszafizetését jelenti. Az 5,5 milliárd euró összegű devizalejártat több mint kétszerese a 2015. évi devizalejártatoknak, melynek finanszírozása elsősorban – továbbra is kedvező belföldi kereslet esetén – a belföldi állampapírpiacon valósulhat meg. 2016-ban is jelentős volumenű fejlesztési célú, kedvező kamatozású, hosszú futamidejű hitel felvétele várható, többek között Nemzetközi Fejlesztési Intézményektől, amely külföldi hosszú futamidejű forint- és devizaforrás bevonását jelenti majd a hazai fejlesztési, beruházási programok megvalósításához. Ezenkívül a hazai befektetők körében sikeres az eurózóna inflációjához kötött kamatozású, euró denominációjú PEMÁK kötvény (Prémium Euró Magyar Államkötvény) és a letelepedési kötvény értékesítése is, melyek hozzájárulnak a devizalejártatok refinanszírozásához.

2. A központi költségvetés adósságának és kamatának alakulása

2.1. A központi költségvetés adósságának 2016. évi alakulása

A központi költségvetés nominális adóssága 2016 végére 759,7 milliárd forinttal emelkedik (ami közel azonos a központi költségvetés hiányával), és 25 252,8 milliárd forintot érhet el. A GDP arányában a központi költségvetés adóssága 71,8%-ra csökken a 2015. év végére tervezett 72,8%-ról.

2.2. A költségvetés adósságával kapcsolatos folyó kiadások

A bruttó pénzforgalmi kamatkiadások várható összege 2016-ban 1048,1 milliárd forintot tesz ki, ami 64,1 milliárd forintos csökkenést jelent a 2015. évi módosított előirányzathoz képest. A nettó kamatkiadások is csökkennek, a 2016-ra várható 974,2 milliárd forint összegű kiadás 13,3 milliárd forinttal lesz alacsonyabb a megelőző évinél, és várhatóan a GDP 2,8%-át teszi ki. A nettó kamatkiadások csökkenése az elmúlt időszakban bekövetkezett piaci hozamcsökkenést mutatja, amely kompenzálja az adósság nominális nagyságának emelkedéséből adódó kiadásnövelő hatást.

Az eredményszemléletű ESA2010 szerinti bruttó kamatkiadások 1060,6 milliárd forintot, a nettó kamatkiadások 1045,9 milliárd forintot tesznek ki 2016-ban.

A forintban fennálló adósság bruttó pénzforgalmi és eredményszemléletű kamatkiadása 2016-ban csökken a kamatszint csökkenése miatt. A devizában fennálló adósság eredményszemléletű és pénzforgalmi nettó kamatkiadása is mérséklődik a kedvezőbb kamatok, illetve a tervezett állománycsökkenés miatt.

Az eredményszemléletű nettó kamatkiadások 2016-ban a GDP 3,0%-át teszik ki.

2.3. Adósságszolgálattal kapcsolatos bevételek

Az adóssággal kapcsolatos pénzforgalmi kamatbevételek 2016-ban 73,9 milliárd forintot tesznek ki. Ezen belül a Kincstári Egységes Számla után kapott kamatok összege várhatóan 13,5 milliárd forint lesz. A korábbinál kisebb bevételt a lecsökkent kamatláb és a kisebb átlagos állomány magyarázza. A bevételek összegét jelentősen meghatározza a hiányt finanszírozó államkötvények aukciós értékesítése során realizált felhalmozott kamat, amely 2016-ban 59,1 milliárd forintot tesz ki, míg 2015-ben várhatóan 107,7 milliárd forint lesz a módosított előirányzat szerinti pénzforgalmi kamatbevétel.

V. A kormányzati szektor hiánya és adóssága az Európai Unió módszertana szerint

Az államháztartásról szóló 2011. évi CXCV. törvény előírásainak megfelelően ez a fejezet a 2016. évre tervezett adatok alapján ismerteti az államháztartás alrendszerei költségvetési egyenlegének összefüggését és kapcsolatát a 479/2009/EK rendelet szerinti kormányzati szektor hiányával, és az ugyanott meghatározott kamatkiadásokat figyelmen kívül hagyó elsődleges egyenlegmutatóval. Részletesebb leírás az általános indokolás mellékletei közt található.

Az államháztartás költségvetési egyenlegének összefüggése és kapcsolata a maastrichti deficitmutatóval és elsődleges egyenleggel (GDP százalékában)	2016. évi előirányzat
Államháztartás pénzforgalmi egyenlege	-2,2
Alrendszerenkénti bontásban:	
- központi költségvetés pénzforgalmi egyenlege	-2,1
- TB alapok pénzforgalmi egyenlege	0,0
- elkülönített alapok pénzforgalmi egyenlege	0,0
- helyi önkormányzatok pénzforgalmi egyenlege	-0,1
Maastrichti egyenleg (kormányzati szektor ESA egyenlege)	-2,0
- ESA kamatkiadás	-3,3
- ESA elsődleges egyenleg	1,3
Alrendszerenkénti bontásban:	
- központi költségvetés ESA egyenlege	-2,0
- TB alapok ESA egyenlege	0,1
- elkülönített alapok ESA egyenlege	0,0
- helyi önkormányzatok ESA egyenlege	-0,1
- államháztartáson kívüli, kormányzati szektorba sorolt szervezetek egyenlege	0,0
GDP	35 188

1. Az uniós és az államháztartási elszámolások főbb módszertani eltérései

Az uniós statisztikai szabványok által definiált kormányzati szektor nagyobb szervezeti kört foglal magába, mint az államháztartás. Mindazon szervezetek beletartoznak, amelyek tevékenységük során közjavakat állítanak elő, a nemzeti jövedelem és a nemzeti vagyon elosztásában vesznek részt, irányításukat kormányzati szervek végzik, és tevékenységük ellenértékében 50%-nál kisebb arányt képvisel az árbevétel. A kormányzati szektorba sorolandó nem államháztartási szervezetek körét statisztikai munkabizottság állapítja meg. A 2016. évi költségvetés tervezési időszakára a kormányzati szektorba tartozó, államháztartáson kívüli szervezetek száma meghaladta a háromszáznegyvenet.

Az uniós módszertan – a szervezeti kör különbözőségén túl – a számbavétel időpontját, értékét, az elszámolandó tranzakciók körét illetően is eltér az államháztartási elszámolásokhoz képest. Az alkalmazandó uniós módszertant, az ESA2010 nemzeti számlarendszert egy uniós tanácsi rendelet¹ tartalmazza, amely a tagsággal a magyar jogrend részévé vált.

2. A kiemelt mutatószámok

Az európai uniós tagsággal Magyarország vállalta az euró bevezetését, melynek fiskális kritériumaként a hiányt 3% alá, az adósságot 60% alá kell csökkenteni, középtávon pedig a Stabilitási és Növekedési Egyezmény alapján meghatározott 1,7%-os strukturális deficitcélrt kell teljesíteni a GDP arányában.

Az Európai Unió jogrendje szerint a tagországoknak a túlzothány-eljárás (EDP) keretében évente két alkalommal – március és szeptember végéig – kell hivatalos jelentésben (Notifikáció) közölniük a két kiemelt kormányzati mutatót: a kormányzati szektor adósságát és hiányát. A Notifikációs jelentést valamennyi tényidőszakra a Központi Statisztikai Hivatal állítja össze a nem pénzügyi számlák tekintetében, a Magyar Nemzeti Bank a pénzügyi számlák körében, míg a Nemzetgazdasági Minisztérium az adott évi várható értékét mind az EDP-egyenlegnek, mind a maastrichti adósságnak.

A maastrichti hiánymutató és az államháztartási törvényben meghatározott deficitmutató tartalmi eltérése elsősorban a szervezeti kör különbözőségéből és az eredményszemléletű számbavételből (például adóknál és járulékoknál, dologi kiadásoknál, beruházásoknál, béreknél, kamatoknál), valamint a pénzügyi műveletek kiszűréséből adódik, de más jellegű tételek is befolyásolják azt.

A maastrichti adósságmutató a statisztikai értelemben vett kormányzati szektor konszolidált bruttó adósságát névértéken fejezi ki. (A konszolidálás a kormányzati szektoron belüli adósságelemeket szűri ki.) A túlzothány-eljárás referenciaértékeként választott adósság bruttó szemléletű mutató: a különböző pénzügyi instrumentumokban fennálló kötelezettségek nem csökkenthetők (nem nettósíthatók) az azonos instrumentumokban fennálló követelésekkel, és a más instrumentumban

---

¹ Regulation (EU) No 549/2013 of the European Parliament and of the Council of 21 May 2013 on the European system of national and regional accounts in the European Union (Text with EEA relevance)

fennálló követeléssel sem. A névértéken számított adósság a visszaváltáskor ténylegesen fizetendő érték szerinti számbavételt jelenti.

A derivatívák piaci termékek, névértékkel nem rendelkeznek, ezért nem részei az uniós adósságmutatónak. A magyar államháztartási számviteli szabályok szerint a diszkontértékpapírokat kibocsátási áron tartják nyilván, így a kibocsátási és visszaváltási értékük (névértékük) különbözete az Államadósság Kezelő Központ Zrt. (ÁKK) által nyilvántartott értékpapír-adósságot növeli.

VI. A strukturális egyenleg alakulása

Az államháztartásról szóló törvény alapján a strukturális egyenleg a kormányzati szektornak a gazdaság ciklikus hatásaitól és egyedi tételektől megtisztított egyenlege. A törvény szerint a költségvetésnek mindenkor összhangban kell lennie a strukturális egyenlegben meghatározott középtávú költségvetési céllal.

A középtávú költségvetési célt a Konvergencia program tartalmazza, a GDP 1,7%-ának megfelelő strukturális hiánnyal.

A középtávú költségvetési célból következő költségvetési egyenleg meghatározásához a ciklikus igazítás számítása 0,49 nagyságú együtthatóval történik. Az együttható azt jelenti, hogy az államháztartás egyenlege 0,49 százalékponttal változik, amennyiben a GDP (változatlan szerkezetben) 1%-kal eltér a potenciális kibocsátástól. A makrogazdasági pálya ciklikus alakulása (kibocsátási rés alakulása) és a költségvetésben szereplő egyszeri tételek ismeretében meghatározható a középtávú költségvetési céllal összhangban levő hiánypálya.

A 2012. évet követően a magyar gazdaság növekedése pozitívvá vált, és várhatóan a potenciális ütem feletti mértékben nő a következő időszakban is. Ennek következtében a gazdaság ciklikus pozícióját mutató – jelenleg negatív – kibocsátási rés folyamatosan zárul. Így a költségvetési egyenleg folyamatosan közelíti a strukturális egyenlegben meghatározott középtávú költségvetési célt.